

**ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASÍ JOQARÍ BILIMLENDIRIW, ILIM HÁM
INNOVACIYALAR MINISTRILIGI**

**ÁJINIYAZ ATÍNDAGÍ NÓKIS MÁMLEKETLIK
PEDAGOGIKALÍQ INSTITUTÍ**

«Tastiriqlayman»

Oqıw isleri boyınsha prorektor

w.w.a. A.Abdiev

2024-jıl « 01 »

**«QARAQALPAQ TILI HÁM ÁDEBIYATÍN OQÍTÍW
TEXNOLOGIYALARÍ HÁM JOYBARLASTÍRÍW»
PÁNI BOYÍNSHA
SILLABUS**

Bilim tarawı:	100000 – Gumanitar
Tálim tarawı:	110000 –Pedagogika
Tálim baǵdarı	5111300 – Ana tili hám ádebiyatı (Qaraqalpaq tili hám ádebiyatı)

Nókis - 2024

MODUL /PÁN SILLABUSI
5111300 – Ana tili hám ádebiyatı (Qaraqalpaq tili hám ádebiyatı)
jónelisi boyınsha

Pán atı:	Qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıw texnologiyaları hám joybarlastırıw
Pán túri:	Májbúriy
Pán kodı:	QTÁOTJ301
Jıl:	4
Semestr:	8
Tálim forması:	Kúndizgi
Shınıǵıwlar forması hám semestrge ajratılǵan saatlar	240
Lekciya	36
Ámeliy sabaqlar	50
Laboratoriya	-
Seminar	34
Ózbetinshe tálim	120
Kredit muǵdarı:	3
Bahalaw forması:	Imtixan
Pán tili:	Qaraqalpaq tili

Pán maqseti (PM)	
PM1	<p>Pándi oqıtıwdan maqset – talabalarǵa «Qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıw texnologiyaları hám joybarlastırıw» pání talabalardı teoriyalıq bilimler, ámeliy kónlikpeler, qaraqalpaq ádebiyatı pání boyınsha innovaciyalıq texnologiyalardıń ilimiy-teoriyalıq tiykarları, usıları, metodları qaraqalpaq ádebiyat sabaǵında interaktiv texnologiyalar úyreniw bolıp tabıladı. Bul boyınsha haqqında teoriyalıq bilim, kónlikpe hám túsiniqlerin rawajlandırıwdan ibarat.</p> <p>- Pánniń wazıypası – talabalarǵa pániniń maqseti, predmeti hám wazıypaları, pánniń rawajlanıw tariyxı, házirgi házirgi dáwirde ádebiyattı oqıtıwda innovaciyalıq texnologiyalar boyınsha teoriyalıq anıqlama hám qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda bilimlendiriwdiń innovaciyalıq texnologiyaları, ámelde jaqsı nátiyje beretuǵın zamanagóy texnologiyalardan paydalanıw metodların anıqlaw juwmaq shıǵarıwdı úyretiwden ibarat.</p>

Pándi ózlestiriw ushın zárúr bolǵan baslanǵısh bilimler	
1	Ádebiyat teoriiyası

2	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıw metodıkası
3	Ádebiyattanıwǵa kirisiw
Tálim nátiyjeleri (TN)	
TN1	Bilimler boyınsha: Talabalarǵa pániniń maqseti, predmeti hám wazıypaları, pániniń rawajlanıw tariyxı, házirgi házirgi dáwirde ádebiyattı oqıtıwda innovaciyalıq texnologiyalar boyınsha teoriyalıq anıqlama hám qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda bilimlendiriwdiń innovaciyalıq texnologiyaları, ámelde jaqsı nátiyje beretuǵın zamanagóy texnologiyalardan paydalanıw metodların anıqlaw juwmaq shıǵarıwdı úyretiwden ibarat.
TN2	Qaraqalpaq tili hám ádebiyatı páni boyınsha innovaciyalıq texnologiyalardıń ilimiy-teoriyalıq tiykarları, usıları, metodları qaraqalpaq ádebiyat sabaǵında interaktiv texnologiyalar úyreniw bolıp tabıladı .
TN3	Qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıwda bilimlendiriwdiń innovaciyalıq texnologiyaları, ámelde jaqsı nátiyje beretuǵın zamanagóy texnologiyalardan paydalanıw metodların anıqlaw juwmaq shıǵarıwdı úyretiwden ibarat.
TN4	Kónlikpeler boyınsha: Keleshektegi kásiplik iskerligine ádebiyat tariyxı, ádebiyat teoriyası, ádebiyattanıwǵa kirisiw, ádebiy proces, ádebiy baylanıslar tariyxı, túrkiy xalıqlar ádebiyatı, tuwısqan xalıqlar ádebiyatı hám basqa ádebiyattanıw iliminiń tarawların úyreniwde fundamental bilimge iye boladı. (MK-1)
TN5	ilimiy-izertlew jumısların alıw barıwda áhmiyetli rol oynawı múmkin.
Pán mazmunı	
Shınıǵıwlar forması: lekciya (L)	
L1	Kirisiw. Pániniń maqseti hám wazıypaları. Oqıwshılardıǵa bilim beriwdi rawajlandırıwda onıń roli
L2	Oqıtıw texnologiyaları
L3	Interaktiv metodlardıń ózgeshelikleri
L4	Interaktiv metodlardıń túrleri
L5	Qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıwdıń didaktikalıq principi
L6	Qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıwda oqıwshılardıń biliw iskerligin jedellestiriw hám bilim nátiyjelerin arttırıwǵa járdem beretuǵın texnologiyalar toparı
L7	Didaktikalıq oyın texnologiyaları
L8	Mashqalalı bilim texnologiyası

L9	Ámeliy sabaqlar hám olardı shólkemlestiriw usılları
L10	Innovacion tálım texnologiyasınıń mánis-mazmunı, teoriyası
L11	Modul tálimi tálım texnologiyaları
L12	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda birge islesiw (sheriklik) tálım texnologiyaları
L13	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda interaktiv tálım texnologiyalarınan paydalanıw
L14	Aralıqtan hám kompyuter tálimi texnologiyaları
L15	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda mashqalalı tálım texnologiyaları
L16	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda joybarlastırıw tálım texnologiyaları
L17	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda oyın texnologiyaları
L18	Individual, dástúriy hám ózbetinshi tálım texnologiyaları
Shınıǵıwlar forması: seminar (S)	
S1	Venn diagramması metodu boyınsha sabaqqa texnologiyalıq karta dúziw.
S2	Dóngelek stol metodu boyınsha sabaqqa texnologiyalıq karta dúziw
S3	Blic-soraw metodu boyınsha sabaqqa texnologiyalıq karta dúziw
S4	Qara qutı metodu boyınsha sabaqqa texnologiyalıq karta dúziw
S5	Berilgen ádebiyatlar tiykarında konspekt alıw, prezentaciya islew. (Allaniyazova Sh., Táńirbergenov J. Qaraqalpaq tilin oqıtıwda innovaciyalıq texnologiyalar)
S6	Berilgen ádebiyatlar tiykarında konspekt alıw, prezentaciya islew (Pirniyazova A., Shinnazarova S. Házirgi ádebiy til (leksikologiya)di oqıtıwda innovaciyalıq usıllar. Toshkent: Tafakkur qanoti, 2020.
S7	Berilgen ádebiyatlar tiykarında konspekt alıw, prezentaciya islew (Pirniyazova A. Qaraqalpaq tilin oqıtıwda pedagogikalıq texnologialardan paydalanıw. Nókis, 2009).
S8	Syujetli-rolı oyınlar tiykarında texnologiyalıq karta dúziw
S9	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda innovaciyalıq texnologiyaniń áhmiyeti
S10	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda «Modul tálimi» texnologiyasın qollanıw usılları
S11	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda “Ajurlı arra” strategiyası» texnologiyasınan paydalanıw
S12	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda “Bumerang” hám “Galereya” sıyaqlı strategiyalı texnologiyalardı qollanıw usılları
S13	Dóretiwshilik oyınlar tiykarında texnologiyalıq karta dúziw
S14	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda “Qararlar shejiresi” strategiyası (“Qarar qabil etiw texnologiyası”) usılınan paydalanıw

S15	Konferenciya sabağı tiykarında texnologiyalıq karta dúziw
S16	Dóretiwshilik joybar joybar boyınsha slayd islew, prezentaciya
S17	Modulli bilim beriw texnologiyaları boyınsha slayd islew prezentaciya
Shınıǵıwlar forması: Ámeliy (Á)	
Á1	Qaraqalpaq tiliniń fonetikasın oqıtıwda innovaciyalıq texnologiyadan paydalanıw. Materiallardı, innovaciyalıq texnologiyalardı tayarlaw, sabaqtıń texnologiyalıq kartasın dúziw
Á2	Qaraqalpaq tiliniń leksikasın oqıtıwda innovaciyalıq texnologiyalardan paydanlanıwda texnologiyalıq karta dúziw
Á3	Qaraqalpaq tiliniń frazeologiyasın oqıtıwda innovaciyalıq texnologiyalardan paydanlanıwda texnologiyalıq karta dúziw
Á4	Leksikografiyanı oqıtıw. Sózlikler menen islesiwdi úyretiw. Innovaciyalıq texnologiyalar
Á5	Qaraqalpaq tiliniń morfologiyasın oqıtıwda innovaciyalıq texnologiyalardı paydalanıw, sabaq formaların tayarlaw
Á6	Qaraqalpaq tiliniń sintaksisin oqıtıwda innovaciyalıq texnologiyalar boyınsha jobalar tayarlaw
Á7	Qaraqalpaq tiliniń jay gáp, qospa gáp sintaksisin oqıtıwda innovaciyalıq texnologiyalardan paydalanıw
Á8	Qaraqalpaq tiliniń stilistikasın oqıtıwda qollanılatuǵın innovaciyalıq usıllar. Qaraqalpaq tilindegi orfografiyalıq qaǵıydalardı oqıtıwda qollanılatuǵın innovaciyalıq usıllar
Á9	Qaraqalpaq tilindegi irkilis belgilerin oqıtıwda qollanılatuǵın innovaciyalıq usıllar
Á10	Qaraqalpaq tilin oqıtıwda «Aqiliy hújim» usilin paydalanıw, texnologiyalıq karta dúziw
Á11	Qaraqalpaq tilin oqıtıwda «Grafikalıq organayzer» usılların paydalanıw, texnologiyalıq karta dúziw
Á12	Klaster metodi boyınsha sabaqqa texnologiyalıq karta dúziw
Á13	Insert metodi boyınsha sabaqqa texnologiyalıq karta dúziw
Á14	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda innovaciyalıq texnologiyalardı paydalanıw
Á15	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda interaktiv texnologiyalardı qollanıw usılları
Á16	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda “Venn diagramması” texnologiyasın qollanıwı usılları
Á17	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda «Aqılıy hújim» usılanan paydalanıw
Á18	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda “Debat” metodınan paydalanıw
Á19	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda oym texnologiyaları
Á20	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwdı modellestiriw hám joybarlastırıw
Á21	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda ózbetinshe tálimniń áhmiyeti

Á22	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda “Blic-soraw” metodınan paydalanıw
Á23	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda “Insert” hám “Klaster” usılınan paydalanıw
Á24	Qaraqalpaq ádebiyatı kabinetin zamanagóy talaplar tiykarında tayarlaw
Á25	Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda mashqalalı tálimnen paydalanıw

№	Óz betinshe tálim (ÓT)	
1	Seminar hám ámeliy shınıgıwlarǵa tayarlıq kóriw hám úy jumısların orınlaw	20
2	Máseleler (kazu)lar dúziw	20
3	Berilgen dáreklerdi awdarma islew	20
4	Pán boyınsha belgilengen bir tema boyınsha esse jazıw	20
5	Ilimiy konferenciyaǵa tezis tayarlaw	20
6	Berilgen tema boyınsha referat jumısın tayarlaw	20
Jámi		120

Tiykargı ádebiyatlar	
1	Oshilov M. Yangi pedagogik texnologiyalar. Qarshi. 2000.
2	Klarin M.B. Pedagogisheskaya texnologiya b ushebnom protsess. Moskva., Znaniya. 2004.
3	Yuldoshev J. F., Usmonov S.A. Pedagogik texnologiya asoslari. Toshkent., O’qtuvshi. 2004.
4	Pirniyazova A.K. Qaraqalpaq tilin oqıtıw texnologiyaları hám joybarlastırıw. Nókis: «AVANGARD-BASPA», 2022.
5	Azizxojaeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. –Toshkent: 2006.
6	Tojiev M., Ziyamuxamedov B., Oralova M. Pedagogik texnologiya va pedagogic mahorat fanining óquv mashg’ulotlarini loyihalash. Toshkent: Tafakkur-bóstoni, 2012.
7	Pirniyazova A., Shinnazarova S. Házirgi ádebiy til (leksikologiya)di oqıtıwda innovaciyalıq usıllar. Toshkent: Tafakkur qanoti, 2020.
Qosımsha ádebiyatlar	
1	Tulmanova N. Adabiyot darslarda ilgor texnologiyalaridan foydalanish. Toshkent., PTM. 2003.
2	Tolipov O’.Q., Usmonboboeva M.X. Pedagogik texnologiya asoslari. Toshkent. PTM. 2003.
3	Sultonov B., Tilegenov A., Boynazorov F. Yangi pedagogik texnologiya asoslari. Toshkent. Falsafa va huquq instituti

	náshriyot. 2007.
4	Paxratdinov Á. Pedtexnologiya tiykarlari. Nókis. «Qaraqalpaqstan». 2009
5	Allaniyazova Sh., Táńirbergenov J. Qaraqalpaq tilin woqıtıwda innovaciyalıq texnologiyalar. Nókis: Bilim, 2015
6	Qutlımuratov B., Kenjebaeva T. Qaraqalpaq tili morfologiyasını oqıtıw usılları. - Nókis: 1996.
7	Ishmuxammedov R., Abduqadirov A., Pardaev A. Talimda innovacion texnologiyalar. –Toshkent: 2009.
8	Pirniyazova A. Qaraqalpaq tilin oqıtıwda pedagogikalıq texnologialardan paydalanıw. No'kis, 2009

Talabaniń pán boyınsha ózlestiriw kórsetkishin qadaǵalawda tómenдеgi kriteriya usınıs etiledi:

A) «5» (bes) baha alıw ushın talabaniń bilim dárejesi tómenдеgilerge juwap beriwı lazım.

- pánniń mánis-mazmunın tolıq bilse ;
- pánniń temaların bayan etiwdi ilimiylik hám logikalıq pikirlew qábileti, ilimiy qáte hám aljasıwlarǵa jol qoymasa;
- pán boyınsha tema materiallarınıń teoriyalıq yaki ámeliy áhmiyeti haqqında anıq pikirlewge iye bolsa;
- pán boyınsha erkin pikirlew qábiletin kórsete alsa;
- berilgen sorawlarǵa anıq hám qısqa juwap bere alsa;

- konspektke puxta tayarlangan bolsa;
- ózbetinshelerdi toliq orinlagan bolsa;
- pánge tiyisli nızamlar hám basqa da normativ hújjetlerdi toliq ózlestirse;
- pánge tiyisli temalardan biri boyınsha maqala járiyalağan bolsa;
- tariyxıy processlerdi talkılay alsa;

B) «4» (tórt) baha alıw ushın talabanıń bilim dárejesi tómendegilerge juwap beriwi lazım.

- pánniń temaların bayan etiwdi ilimiylik hám logikalıq pikirlew qábileti, ilimiy qáte hám aljasıwlarǵa jol qoymasa;
- pánniń mazmunın ámeliy áhmiyetin túsingen bolsa;
- pán boyınsha berilgen wazıypa hám tapsırmalardı oqıw baǵdarlaması boyınsha orınlasa;
- pán boyınsha berilgen sorawlarǵa tuwrı juwap berse;
- konspektke puxta tayarlangan bolsa;
- ózbetinshelerdi toliq orinlagan bolsa;
- pánge tiyisli nızamlar hám basqa da normativ hújjetlerdi toliq ózlestirse;

V) «3» (úsh) baha alıw ushın talabanıń bilim dárejesi tómendegilerge juwap beriwi lazım.

- pán boyınsha ulıwma túsinikke iye bolsa;
- pándegi temalardı tar sheńberde jarıtıp, bayan etiwde ayırım kemshiliklerge jol qoysa;
- bayan etiw anıq bolmasa;
- pán boyınsha sawallarǵa toliq juwap bermese;
- pán boyınsha tekst puxta islenbegen bolsa;

G) «2» (eki) baha alıw ushın talabanıń bilim dárejesi tómendegilerge juwap beriwi lazım.

- pán boyınsha sabaqlarǵa tayarlıq kórimegen bolsa;
- pán boyınsha shınıǵıwlarǵa tán hesh qanday pikirlewge iye bolmasa;
- pán boyınsha tekstlerdi basqalardan kóshirip alǵanlıǵı sezilip tursa;
- pán boyınsha tekst qáte hám kemshiliklerge jol qoysa;
- pán tiyisli berilgen sorawlarǵa juwap bermese;
- pándi bilmese.

Pán oqıtıwshısı boyınsha maǵlıwmat

Avtor:	A.Pirniyazova - Ájiniyaz atındaǵı NMPI Qaraqalpaq tili kafedrası professorı, filologiya ilimleriniń doktorı (DSc) K.Matimov - filologiya ilimleri boyınsha filosofiya doktorı (PhD)
E-mail	<u>matimov81@gmail.com</u>
Oqıw ornı:	Ájiniyaz atındaǵı NMPI Qaraqalpaq tili hám Qaraqalpaq ádebiyatı kafedraları
Pikir bildiriwshiler	Pikir bildiriwshiler: Sh.Allaniyazova - Berdaq atındaǵı QMU Qaraqalpaq tili kafedrası docenti, filologiya ilimleri kandidatı N.Aytmuratova – Nókis qalası 1-sanlı mektep oqıtıwshısı

Bul Sillabus institut oqıw-metodikalıq keńesiniń 2024-jıl 29 06 11 sanlı májilis bayanı menen tastıyıqlanǵan.

Bul Sillabus Qaraqalpaq tili kafedrasınıń 2024-jıl 27 06 11 sanlı májilis bayanı menen maqullanǵan.

Bul Sillabus Qaraqalpaq ádebiyatı kafedrasınıń 2024-jıl 27 06 11 sanlı májilis bayanı menen maqullanǵan.

Oqıw-metodikalıq basqarma baslıǵı:

 A.Ábdiev

Fakultet dekanı:

 B.Davletov

Kafedra baslıǵı:

E.Allanazarov

Kafedra baslıǵı:

 S.Qazaxbaev

Dúziwshi:

A.Pirniyazova

 K.Matimov